

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

24 AVRIL 1945.

24 APRIL 1945.

PROPOSITION DE LOI

sur la déchéance de certains droits pour actes d'incivisme commis pendant l'occupation ennemie.

WETSVOORSTEL

op het verval van zekere rechten wegens daden van gebrek aan burgertrouw gepleegd gedurende de vijandelijke bezetting.

DEVELOPPEMENTS

TOELICHTING

MESDAMES, MESSIEURS,

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

L'importance croissante des facteurs matériels et techniques dans la conduite de la guerre totale ne doit pas faire perdre de vue que la mobilisation par l'ennemi des forces nationales, dans le but d'exploiter au maximum les ressources et le potentiel des régions occupées, est irréalisable sans une préparation idéologique, politique, économique et même sociale.

On ne pourrait trouver, dans ce domaine, de meilleurs enseignements que ceux de l'occupation nazie, au cours de la présente guerre. Sous le couvert d'une rénovation politique et morale, l'ennemi a mis en œuvre, dans tous les pays occupés, des méthodes perfectionnées d'anéantissement systématique de l'esprit public et des sentiments du devoir civique.

Pour obtenir, à ses fins de domination, la main-d'œuvre des travailleurs, les livraisons du commerce et de l'industrie, le concours des intellectuels, la servilité des fonctionnaires publics, l'ennemi doit pouvoir frapper d'atonie la conscience de la nation toute entière.

Cette forme morale d'asservissement, il ne peut la réaliser seul. L'invasion du territoire par la force des armes, le caractère sanglant des batailles, la cruauté des représailles exercées contre les populations civiles sont, en dépit d'une conquête apparemment et temporairement victorieuse, des iniquités qu'un peuple ressent toujours douloureusement. Pour les faire oublier, il faut à l'ennemi l'aide des traîtres, car, entreprise ouvertement par lui, son œuvre de conversion et de propagande serait vouée à un échec.

Het stijgend belang van de materiele en technische factoren bij de totale oorlogsvoering mag niet uit het oog doen verliezen, dat de mobilisatie door den vijand van de nationale krachten, met het doel tot het uiterste de middelen en het potentieel van de bezette gebieden te benutten niet verwezenlijkbaar is zonder een ideologische, politieke, economische en zelfs sociale voorbereiding.

Men zou op dit gebied geen beter onderricht kunnen hebben dan dit van de nazibezetting in den huidige oorlog. Onder den dekmantel van een politieke en morele hernieuwing, heeft de vijand in al de bezette landen verschillende methodes aangewend tot stelselmatige vernietiging van den burgerzin en van den geest van burgerplicht.

Om, tot zijn doel van overheersching, het werk van den arbeider, de leveringen door handel en nijverheid, de medewerking van de intellectuelen, de slaafschheid van de openbare ambtenaren te bekomen, moet de vijand's lands bewustzijn volledig kunnen verdooven.

Deze morele vorm van verknechting kan hij alleen niet verwezenlijken. De overweldiging van het grondgebied met de wapenen, de bloedige veldslagen, de wreede vergeldingsmaatregelen tegen de burgerlijke bevolking, zijn in weerwil van een oogenschijnlijke en tijdelijke zegevierende verovering, onrechtvaardigheden die een volk steeds bitter aanvoelt. Om ze te doen vergeten, behoeft de vijand de hulp van de verraders, want openlijk gevoerd door hem, zou zijn bekeerings- en propagandawerk tot mislukking

G.

Il est donc indispensable que des nationaux consentent à mener, suivant ses directives, ou même ses désirs, une action d'autant plus efficace qu'elle apparaît comme autochtone et spontanée.

L'importance primordiale de cette action intellectuelle se révèle avec évidence lorsqu'on met en parallèle les résultats qu'elle a produits et l'ampleur avec laquelle elle fut préparée, avant cette guerre, et mise en œuvre, pendant l'occupation, dans chacun des pays envahis.

Il n'y a point à s'y méprendre: la trahison civile est devenue une technique de la guerre totale dont la portée est illimitée. Peut-on douter encore que l'activisme de 1914-1918 ait été la première phase d'un enchaînement criminel d'interventions étrangères dans notre vie publique et peut-on ne pas voir, dans sa réédition amplifiée de 1940-1944, une preuve tangible de la préparation lente et souterraine de la revanche allemande?

Au regard de ces faits, les actes politiques accomplis pendant l'occupation ennemie prennent une signification particulière: ils révèlent une trahison préexistante ou constituent la violation sans excuse du devoir d'abstention de tous les citoyens à l'égard des entreprises de l'ennemi.

Ainsi, ceux qui ont participé par leur adhésion, même partielle ou limitée, à un mouvement ou à une action politiques, créés ou favorisés par l'ennemi, ne pouvaient ignorer le concours qu'ils prêtaient à l'asservissement et à la déchéance de la Nation ou même au déclenchement de la guerre civile. Quelles que puissent être leurs fallacieuses justifications actuelles, ils ne pouvaient, pendant l'occupation, se méprendre sur les conséquences de leurs actes; en les accomplissant sous le contrôle et la protection de l'occupant, au détriment évident de leurs concitoyens menacés des plus graves sanctions, ils prenaient conscience du caractère criminel de leur conduite. Par ailleurs, les avantages, dons et faveurs accordés par l'ennemi aux faits les plus insignifiants de collaboration devaient, à suffisance, faire apparaître tout le prix qu'il y attachait.

*
**

L'acte politique commis pendant l'occupation ennemie est frappé d'une sanction pénale, chaque fois qu'il est incriminé par la loi. Mais l'application des lois répressives peut, selon les cas, apparaître comme insuffisante ou excessive. Le caractère trop général et le manque de précision des articles 113 et suivants du Code Pénal auront souvent pour conséquence de provoquer l'acquiescement d'individus qui ne méritent peut-être pas la peine de mort ou un long emprisonnement, mais dont l'attitude incivique justifie cependant une punition. C'est le cas, notamment, des collaborateurs économiques ou politiques qui n'ont pas nécessairement commis un crime ou un délit contre la sûreté de l'Etat, mais qui n'ont pas eu le courage ou la fermeté de résister aux sollicitations de la propagande ennemie. Pour tous ces faits, non expressément prévus par la loi pénale, la seule sanction qui apparaîtra toujours comme juste et

zijn gedoemd. Het is, derhalve, onontbeerlijk dat landgenooten erin toestemmen volgens zijn richtlijnen of zelfs zijn wenschen een actie te voeren die des te doeltreffender zal zijn, dat zij zal voorkomen als zijnde autochtoon en spontaan.

Het hoofdbelang van deze intellectuele actie springt in het oog, wanneer men de uitslagen tegenover elkaar stelt, die zij heeft opgeleverd en het ruim gebied waarop zij voor dezen oorlog werd voorbereid en onder de bezetting werd toegepast in elk van de overweldigde landen.

Men kan zich hierin niet vergissen: het verraad der burgers is een techniek van den totalen oorlog van onmetelijke draagwijdte geworden. Kan men eraan twifelen, dat het activisme van 1914-1918 het eerste stadium is geweest van een misdadige keten van vreemde inmengingen in ons openbaar leven en kan men wel anders dan in zijn nieuwe en verscherpte uitgave van 1940-1944 een tastbaar bewijs vinden van de trage en onderduimsche voorbereiding van de Deutsche « revanche »?

In het licht van dezen toestand, krijgen de politieke handelingen onder de vijandelijke bezetting gesteld, een bijzondere beteekenis: zij wijzen op een vooraf bestaand verraad of schenden zonder eenige verontschuldiging den plicht van onthouding die op al de burgers drukt ten overstaan van de ondernemingen van den vijand.

Aldus konden zij, die door hun, zelfs gedeeltelijke of beperkte toetreding, tot een door den vijand in het leven geroepen of begunstigde politieke beweging of actie, niet onwetend zijn van de medewerking die zij verleenden aan de verknechting en het verval van het Land of zelfs aan de ontketening van den burgeroorlog. Welk ook op dit oogenblik hun bedriegelijk verweer zij, konden zij zich, onder de bezetting niet vergissen over de gevolgen van hun daden; door ze te stellen onder het toezicht en de bescherming van den bezetter, vast tot nadeel van hun met de strengste straffen bedreigde medeburgers, werden zij bewust van het misdadige van hun gedrag. Overigens, moesten de voordeelen, vrijgevigheiden en gunsten door den vijand aan de meest onoogelijke handelingen van collaboratie verleend genoegzaam de waarde laten blijken die hij er aan hechtte.

*
**

De politieke handeling tijdens de vijandelijke bezetting gesteld, valt onder een strafrechtelijke sanctie telkens de wet ze als vervolgbaar bepaalt. Maar de toepassing van de strafwetten kan, naar gelang de gevallen, onvoldoende of overdreven lijken. De te algemeene aard en de vaagheid van de artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht zullen dikwijls tot de vrijspraak leiden van personen die wellicht niet de doodstraf of lange jaren gevangenis verdienen maar wier onburgerlijke houding nochtans een straf verdient. Dit is o. m. het geval met de economische of politieke collaborateurs die niet noodzakelijkerwijze een misdaad of een wanbedrijf tegen de veiligheid van den Staat hebben gepleegd, maar die den moed of den durf niet hebben gehad om te weerstaan aan de verlokkingen van de vijandelijke propaganda. Voor al deze handelingen die niet uitdrukkelijk in de strafwet zijn voor-

légitimement appliquée, c'est la déchéance de ces droits mêmes dont les bénéficiaires ont fait usage au profit de l'ennemi et contre leur propre patrie.

Il importe d'ériger en principe absolu de notre vie publique que, seuls, ceux qui se soumettent à tous les devoirs du citoyen pourront jouir des droits attachés à cette qualité. Le relèvement des valeurs et des forces nationales est à ce prix.

**

Qu'il y ait ou non condamnation pénale, la déchéance du droit de participer à la vie publique de la nation doit être prononcée à charge de tous ceux qui ont failli à leurs devoirs civiques lorsque l'ennemi occupait le territoire national.

L'étendue de cette déchéance est déterminée par l'article 123 *sexties* du Code pénal, complété et modifié par l'arrêté-loi du 6 mai 1944. L'énumération des droits dont l'exercice est interdit à perpétuité par cette disposition légale peut être considérée comme suffisante. Mais il importe de lui conserver sa nature exacte. C'est là le but de la présente proposition de loi.

**

L'article premier énumère et définit les actes d'incivisme qui, sans constituer nécessairement un des crimes ou délits punis par les articles 113 et suivants du Code pénal, motivent l'application à leurs auteurs d'une sanction.

Cette sanction sera la déchéance des droits civils et politiques énumérés à l'article 123 *sexties* du Code pénal, c'est-à-dire l'interdiction de remplir des fonctions, emplois ou offices publics; de porter aucune décoration, aucun titre de noblesse; d'être juré, témoin ou expert; de faire partie d'un conseil de famille; d'être tuteur, subrogé-tuteur, curateur ou conseil judiciaire. A ces déchéances, qui étaient déjà instituées par l'article 31 du Code pénal, l'arrêté-loi du 6 mai 1944 a ajouté celle du droit de vote et d'élection, ainsi qu'une série d'interdictions nouvelles qui écartent les traîtres et les inciviques de toute participation à l'activité politique, économique et intellectuelle de la Nation.

**

Tout comme la déchéance de la nationalité, visée par l'article 1er de l'arrêté-loi du 6 mai 1944 et insérée, par cette disposition, dans l'arrêté-royal du 14 décembre 1932 sur la nationalité, la déchéance prévue par la présente proposition de loi est et doit demeurer une mesure de nature essentiellement civile, prononcée par le tribunal de première instance.

Pourquoi? Parce que le principe de la non-rétroactivité des lois pénales rendrait cette déchéance inapplicable si

zien, is de eenige sanctie die steeds als billijk en rechtmatig toegepast zal worden aangezien, het verval van deze rechten zelf waarvan de betrokkenen ten bate van den vijand en tegen hun eigen vaderland gebruik hebben gemaakt.

Men moet als onaantastbaar beginsel van ons openbaar leven stellen, dat alleen zij die zich aan al de plichten van den burger onderwerpen, zullen kunnen genieten van de rechten aan deze hoedanigheid verbonden. Het herstel van 's lands waarden en krachten is ermede verbonden.

**

Ongeacht of er strafrechtelijke veroordeeling is of niet, dient het verval van het recht om deel te nemen aan het openbaar leven van het land uitgesproken te worden tegen al diegenen die tijdens de vijandelijke bezetting van het grondgebied aan hun burgerplichten zijn tekort gekomen.

Hoever dit verval gaat, wordt bepaald door artikel 123 *sexties* van het Wetboek van Strafrecht, aangevuld en gewijzigd door het besluitwet van 6 Mei 1944. De opsomming van de rechten waarvan de uitoefening door deze wettelijke bepaling voor immer verboden wordt kan als voldoende worden geacht. Maar zij dient haar aard te behouden. Dit is het doel van dit wetsvoorstel.

**

Het eerste artikel somt op en bepaalt de onvaderlandse daden die zonder noodzakelijkerwijze een van de door de artikelen 113 en volgende van het Wetboek van Strafrecht gestrafte misdaden en wanbedrijven uit te maken, aanleiding geven tot toepassing van een sanctie op de daders.

Deze sanctie zal het verval zijn van de in artikel 123 *sexties* van het Wetboek van Strafrecht opgesomde burgerlijke en politieke rechten, te weten de ontzetting, om openbare ambten, bedieningen of diensten waar te nemen; om eenig eereteken, eenigen titel van adel te dragen; om gezworene, getuige of deskundige te zijn; om van eenigen familierraad deel uit te maken; om voogd, toeziende voogd of curator te zijn. Bij deze ontzettingen die reeds door artikel 31 van het Wetboek van Strafrecht waren ingesteld, heeft het besluitwet van 6 Mei 1944 nog deze gevoegd van het recht om te stemmen en te kiezen, alsook een reeks nieuwe ontzettingen waarbij de verraders en ontrouwe burgers van elke deelneming aan de politieke, economische en intellectuele bedrijvigheid van het Land worden uitgesloten.

**

Zooals het verval van de nationaliteit bedoeld bij het eerste artikel van de besluit-wet van 6 Mei 1944 en door deze bepaling in het Koninklijk besluit van 14 December 1932 op de nationaliteit ingelascht, is en moet het in dit wetsvoorstel bedoeld verval, dat een maatregel van burgerlijken aard bij uitstek is, door de rechtbank van eersten aanleg uitgesproken, en het blijven.

Waarom? Omdat krachtens het beginsel, dat de strafwetten geen terugwerkende kracht hebben, dit verval niet

les faits qui la justifient et qui sont énumérés à l'article premier avaient le caractère d'un crime ou d'un délit.

On peut admettre, qu'à titre exceptionnel, des juridictions répressives prononcent la déchéance des droits civiques lorsqu'elles sont saisies d'une poursuite pour infraction. Des cas identiques existent en matière de déchéance de puissance paternelle (cf. articles 378 et 382 du Code pénal) et, sur ce point, la proposition de loi n'innove rien.

Dès lors, les juridictions répressives compétentes seront tenues de prononcer obligatoirement la déchéance par application des articles 123 *sexties* et 123 *octies* du Code pénal dès qu'elles appliquent une condamnation pénale (article 4).

**

En principe, l'interdiction des droits civiques est une mesure perpétuelle. L'article 3 comporte une dérogation à cette règle: il appartiendra au juge d'apprécier si, dans des cas d'une gravité relative, des hommes égarés momentanément par la propagande intéressée de l'ennemi, pourront bénéficier à nouveau, après un temps d'épreuve, des droits que nos institutions libres accordent à ceux qui sont dignes de les exercer.

La même considération déterminera, au surplus, l'application d'une série de mesures d'exception:

1° La déchéance n'étant pas une peine, mais une sanction de l'inconduite civique, il est souhaitable d'en limiter les effets aux individus majeurs et aux mineurs âgés de plus de 18 ans. La conduite des mineurs de moins de 18 ans sera soumise à l'autorité du Juge des Enfants, conformément à la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance (article 2);

2° Il est impossible que la multiplicité des condamnations pénales pour faits d'incivisme fasse obstacle, dans l'avenir, à l'évolution paisible de la vie collective au sein de la Nation. La période intermédiaire entre les guerres de 1914 et 1940 fut féconde en troubles de cette nature. Il paraît donc opportun d'éviter de frapper, sans utilité sociale, ceux qui n'ont commis que des fautes vénielles.

L'article 4 permet, dans ce cas, au juge répressif de substituer la déchéance à la peine ou même de prononcer uniquement la déchéance si l'inculpé est acquitté.

Il est indéniable que cette disposition sera de nature à atténuer les conflits idéologiques et sociaux, tout en sauvegardant les principes essentiels de la moralité publique et de la dignité nationale.

Il existe d'ailleurs une disposition similaire dans les lois pénales militaires: l'article 59 du Code pénal militaire, modifié par la loi du 24 juillet 1923, article 1er, permet, en cas de circonstances atténuantes, de substituer des peines disciplinaires à l'emprisonnement.

3° Le droit d'action en justice est habituellement réservé, en matière de déchéance, au ministère public. Il lui appar-

zou kunnen toegepast worden indien de feiten waarop het steunt en die in het eerste artikel zijn opgesomd, een misdrijf of een wanbedrijf zouden uitmaken.

Men kan aannemen, dat strafrechtbanken, bij uitzondering het verval van de burgerrechten uitspreken wanneer bij hen vervolgingen wegens misdrijf zijn aanhangig gemaakt. Gelijkaardige gevallen doen zich voor in zake ontzetting van de ouderlijke macht (cfr. artikelen 378 en 382 van het Wetboek van Strafrecht) en, op dit stuk, is het wetsvoorstel geen nieuwigheid.

Zoodat de bevoegde strafrechtbanken zullen gehouden worden, zoodra zij een strafrechtelijke veroordeeling uitspreken (art. 4), bij toepassing van de artikelen 123 *sexties* en 123 *octies* van het Wetboek van Strafrecht, het verval verplichtend uit te spreken.

**

In beginsel, is de ontzetting van de burgerlijke rechten een levenslange maatregel. Artikel 3 houdt een afwijking van dezen regel in: de rechter zal te oordeelen hebben of, in gevallen van een betrekkelijke zwaarte, menschen die door de baatzuchtige propaganda van den vijand op een oogenblik zijn verdwaald opnieuw, na een proeftijd, zullen kunnen genieten van de rechten die onze vrije instellingen verleen en aan diegenen die waardig zijn ze uit te oefenen.

Dezelfde overweging zal bovendien aanleiding geven tot toepassing van een reeks uitzonderingsmaatregelen:

1° Daar het verval geen straf is, maar een sanctie voor burgerontrouw, is het wenschelijk dat zijn uitwerking beperkt wordt tot de meerderjarigen en tot de minderjarigen boven de 18 jaar. Het gedrag van de minderjarigen beneden de 18 jaar zal, overeenkomstig de wet van 15 Mei 1912 op de kinderbescherming, aan het oordeel van den kinder-rechter onderworpen worden.

2° Het is onmogelijk, dat de menigvuldigheid van de strafrechtelijke veroordeelingen voor onvaderlandsche handelingen in de toekomst de vreedzame ontwikkeling van het gemeenschappelijk leven in den schoot van de Natie zou belemmeren. De periode tusschen de oorlogen van 1914 en 1940 was rijk aan beroeringen van dezen aard. Het lijkt dan ook gepast te vermijden, zonder eenig maatschappelijk nut, diegenen te treffen die slechts pekelzonden op hun geweten hebben.

Artikel 4 laat in dit geval aan den strafrechter toe de straf te vervangen door het verval of zelfs eenvoudig het verval uit te spreken indien de betichte vrijgesproken wordt.

Deze bepaling zal ongetwijfeld er toe bijdragen om de ideologische en maatschappelijke geschillen te verzachten, en meteen toch de hoofdbeginselen van de openbare zedelijkheid en van de nationale waardigheid te vrijwaren.

Er bestaat overigens een gelijkaardige bepaling in de militaire strafwetten: artikel 59 van het Militair Wetboek van Strafrecht, gewijzigd door de wet van 24 Juli 1923, eerste artikel, laat toe, in geval van verzachtende omstandigheden, gevangenisstraf te vervangen door tuchtstraffen.

3° Het recht om voor het gerecht vervolgingen in te stellen is gewoonlijk, in zake verval, aan het Openbaar Minis-

tient exclusivement de poursuivre la déchéance de la puissance paternelle.

La présente proposition de loi s'écarte de cette règle trop absolue. Il est indispensable, si l'on veut rénover le pays et créer un courant collectif d'intérêt pour la vie publique, d'associer les individus et les groupes sociaux au relèvement politique et moral de la Nation.

Le texte de l'article 5 accorde aux personnes physiques et juridiques le droit d'agir au même titre que le ministère public, mais aussi aux mêmes conditions. Au demeurant, la personne qui agira en vue de faire prononcer la déchéance n'échappera pas à la responsabilité pécuniaire normale de toute action téméraire et vexatoire. L'action de la partie privée, qui aura justifié d'un intérêt moral, sera toujours limitée à la déchéance civique proprement dite, même si cette action est intentée devant les juridictions répressives (article 5, alinéa final).

4° De ce que la déchéance est une mesure de caractère civil, il faut inférer qu'elle pourra frapper tous ceux dont l'inconduite civique remonte à une époque antérieure à l'entrée en vigueur de la loi.

Le principe de la non-rétroactivité ne s'applique pas en l'espèce. On pourrait même soutenir que la loi proposée constitue une loi politique ou une loi d'ordre public. Elle déroge d'ailleurs à la règle en déclarant expressément ou tacitement que la rétroactivité agit, puisque, de toute certitude, la loi nouvelle doit s'appliquer au passé.

En conséquence, si l'acte incriminé a été commis pendant l'occupation ennemie, dans un des territoires visés à l'article 1er, la mesure est fondée et son application doit être poursuivie. Elle pourra l'être pendant trente ans, à dater du traité de paix (article 6).

**

L'article 7, qui prévoit l'application d'une peine, s'étend à la déchéance prononcée.

La peine prévue est celle de l'article 123 *nonies* du Code pénal pour la violation des interdictions légales. Le texte de l'article 7, sans être une innovation, paraît cependant plus complet que celui du Code pénal.

**

L'article 8 qui a, bien entendu, un caractère transitoire, impose au Ministère public l'obligation d'exercer d'office la poursuite qui lui incombe, à charge de toute personne considérée comme suspecte au moment de la libération du territoire.

Cette disposition constitue une mesure d'assainissement et de sécurité publique. Les cas des suspects ont été examinés par des Commissions Administratives ou tranchés par décision ministérielle, sans que le préjugé défavorable

terrie voorbehouden. Uitsluitend, aan hem behoort het, namelijk de ontzetting van de ouderlijke macht te vervolgen.

Dit wetsvoorstel wijkt af van 'dezen al te strakken regel. Wil men het land vernieuwen en een gemeenschappelijke strooming van belangstelling in het openbaar leven doen ontstaan dan moet men noodzakelijkerwijze de particulieren en de maatschappelijke groepen deelachtig maken aan het politiek en moreel herstel van het land.

De tekst van artikel 5 verleent aan de natuurlijke en rechtspersonen het recht op te treden tenzelfden titel als het Openbaar Ministerie en in dezelfde voorwaarden. Overigens, zal de persoon die optreedt om het verval te doen uitspreken niet ontsnappen aan de normale geldelijke verantwoordelijkheid van elke roekeloze en kwellende vordering. De vordering van de private partij die een moreel belang zal hebben kunnen invoeren, zal altijd beperkt blijven tot het eigenlijk verval van de burgerrechten, zelfs indien deze vordering ingesteld wordt voor de strafrechtbanken (artikel 5, laatste alinea).

4° Uit het feit, dat het verval een maatregel is van burgerlijken aard dient afgeleid dat het al diegenen zal kunnen treffen die, zich voor het inwerking treden van de wet, onvaderlandsch hebben gedragen.

Het beginsel van de niet-terugwerkende kracht is in het geval niet van toepassing. Men zou zelfs kunnen voorhouden, dat de voorgestelde wet een politieke wet is of zelfs een wet van openbare orde. Zij wijkt trouwens van den regel af, door uitdrukkelijk of stilzwijgend te verklaren dat zij terugwerkende kracht zal hebben, aangezien het vaststaat, dat de nieuwe wet op het verleden moet toegepast worden.

Dienvolgens, indien de aangeklaagde handeling onder de vijandelijke bezetting, op een bij het eerste artikel bedoelde grondgebieden werd gepleegd, is de maatregel gegrond en dient de toepassing ervan vervolgd. Zij zal het kunnen worden gedurende dertig jaar te rekenen van den datum van het vredesverdrag (artikel 6).

**

Artikel 7 waarbij de toepassing van een straf wordt voorzien, slaat op het verval dat uitgesproken werd.

De voorziene straf is deze van artikel 123 *nonies* van het Wetboek van Strafrecht. De tekst van artikel 7, hoewel geen nieuwigheid, is blijkbaar vollediger dan deze van het Wetboek van Strafrecht.

**

Artikel 8, dat, vanzelfsprekend een overgangsbepaling is, legt aan het Openbaar Ministerie de verplichting op ambtshalve de vervolging waartoe hij gehouden is in te stellen tegen elken persoon die als verdachte beschouwd wordt op het oogenblik van de bevrijding van het grondgebied.

Deze bepaling is een maatregel van gezondmaking en van openbare veiligheid. Het geval van de verdachten werd door administratieve commissies onderzocht of bij ministerieel besluit beslecht, zonder dat het ongunstig voor

qui les entoure ait disparu. En soumettant les dossiers au tribunal civil, suivant la procédure expéditive de la déchéance, une décision définitive sera rendue qui écartera les intéressés de la vie publique, conformément au désir légitime de ceux qui furent témoins de leur attitude pendant l'occupation.

**

L'article 123 *septies* du Code pénal (arrêté-loi du 6 mai 1944) prévoit la suspension de l'exercice de certains droits pour ceux qui ont été condamnés pour un délit contre la sûreté de l'Etat. La durée de cette suspension varie d'après la gravité de l'infraction. Il est certain que les dispositions de la présente proposition de loi et, notamment, le texte de l'article 3, rendent cette suspension inopérante. L'article 123 *septies* peut donc, sans inconvénient, être abrogé (article 9).

D'autre part, les mesures de publicité instaurées par l'article 123 *octies* du Code pénal doivent, évidemment, être appliquées à la déchéance prévue par la présente proposition de loi (article 10).

**

La disposition de l'article 11 est destinée à permettre l'exercice, par les Chambres législatives et par l'opinion publique, d'un contrôle indispensable à l'établissement d'une paix publique durable.

Charles JANSSENS.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE PREMIER.

Est déchu à perpétuité des droits énumérés à l'article 123 *sexties* du Code pénal (arrêté-loi du 6 mai 1944) celui qui :

1° participe, d'une manière quelconque, à un mouvement, un parti ou une action politiques, créés, autorisés ou tolérés, même temporairement, par l'ennemi;

2° adhère, sous quelque forme que ce soit, à n'importe quel organisme ayant manifestement pour objet de servir les desseins politiques, économiques ou militaires de l'ennemi;

3° prend publiquement une attitude constituant une aide, un concours ou un encouragement à la propagande de l'ennemi;

4° reçoit, même à titre privé ou par personne interposée, des dons, faveurs, privilèges, distinctions honorifiques, avantages en espèces ou en nature, provenant directement ou indirectement de l'ennemi;

oordeel waardoor het is omringd, verdwenen is. Door de bundels bij de spoedprocedure van het verval aan de burgerlijke rechtbank te onderwerpen, zal een definitieve beslissing getroffen worden waarbij de belanghebbenden, overeenkomstig den rechtmatigen wensch van hen die getuige waren van hun houding onder de bezetting, van het openbaar leven zullen verwijderd worden.

**

Artikel 123 *septies* van het Wetboek van Strafrecht (besluit-wet van 6 Mei 1944) voorziet de opschorting van de uitoefening van zekere rechten voor diegenen die wegens een misdrijf tegen de veiligheid van den Staat, veroordeeld werden. De duur van deze opschorting verschilt naargelang de zwaarte van het misdrijf. Het is duidelijk, dat door de bepalingen van dit wetsvoorstel en namelijk door den tekst van artikel 3 deze opschorting zonder uitwerking blijft. Artikel 123 *septies* kan dus, zonder bezwaar ingetrokken worden (artikel 9):

Anderzijds dienen, vanzelfsprekend, de door artikel 123 *octies* van het Wetboek van Strafrecht ingestelde maatregelen van openbaarheid toegepast op het in dit wetsvoorstel voorziene verval (artikel 10).

**

De bepaling van artikel 11 heeft ten doel de Wetgevende Kamers en de openbare meening in de gelegenheid te stellen een contrôle uit te oefenen die voor de vestiging van een duurzamen vrede onder de burgers onontbeerlijk is.

WETSVOORSTEL

EERSTE ARTIKEL.

Wordt levenslang vervallen verklaard van de rechten opgesomd in artikel 123 *sexties* van het Wetboek van Strafrecht (besluit-wet van 6 Mei 1944), hij die :

1° op welke wijze ook, deelneemt aan een beweging, een partij of een politieke actie, ingericht, toegelaten of geduld, zelfs tijdelijk, door den vijand;

2° onder welken vorm ook, toetreedt tot welkdanig organisme dat klaarblijkelijk ten doel heeft de politieke, economische of militaire oogmerken van den vijand te dienen;

3° in het openbaar een houding aanneemt waardoor aan de propaganda van den vijand hulp, medewerking of aanmoediging wordt verleend;

4° ten persoonlijken titel of door tussenpersoon, giften, gunsten, voorrechten, eereteekens, voordeelen in geld of in natura aanneemt, welke rechtstreeks of onrechtstreeks voortkomen van den vijand;

5° crée ou transforme une entreprise industrielle ou commerciale, dont l'activité sert les desseins de l'ennemi; fait appel à l'intervention des autorités occupantes pour régler des conflits sociaux au sein de cette entreprise; organise des services destinés à combattre le sabotage; fait, sans y être contraint, des fournitures à l'ennemi.

La déchéance est prononcée lorsque le fait incriminé a eu lieu, même à l'étranger, pendant l'occupation totale ou partielle du territoire de la Belgique ou de ses colonies par une puissance ennemie ou alliée à l'ennemi.

ART. 2.

La disposition de l'article 1er n'est pas applicable aux mineurs âgés de moins de 18 ans. Toutefois, le Juge des Enfants prend à l'égard de ceux-ci l'une des mesures prévues à l'article 13, 2° et 3°, de la loi du 15 mai 1912.

ART. 3.

Par décision motivée, la juridiction qui prononce la déchéance peut en limiter les effets à quinze années, si le fait incriminé ne constitue pas une infraction ou si la peine prononcée est inférieure à cinq ans d'emprisonnement.

ART. 4.

En cas de condamnation, les juridictions compétentes pour juger les infractions prévues aux articles 1 et 2 de l'arrêté-loi du 26 mai 1944, prononcent la déchéance, par application des articles 123 *sexties* et 123 *octies* du Code pénal. Elles peuvent, par l'admission de circonstances atténuantes et s'il s'agit d'un délit, substituer la déchéance à la peine.

En cas d'acquittement, la déchéance est prononcée lorsqu'il est établi que l'inculpé a commis l'un des faits prévus à l'article 1er, 1° à 5°, de la présente loi.

ART. 5.

Dans les cas où la juridiction répressive n'est pas saisie d'une poursuite, l'action en déchéance prévue à l'art. 1er ci-dessus, est poursuivie devant le tribunal de première instance du lieu du domicile de l'intéressé, ou, à défaut de domicile connu en Belgique, devant le tribunal de première instance de l'arrondissement de Bruxelles, conformément à la procédure instituée par la loi du 15 mai 1912, pour la déchéance de la puissance paternelle.

L'action en déchéance est intentée :

soit d'office par le Ministère public,
soit par citation de toute personne physique ou juridique qui justifie d'un intérêt moral.

Ce droit s'exerce également devant les juridictions répressives compétentes en vertu de l'article 4.

5° een nijverheids- of handelsonderneming opricht of omvormt waarvan de bedrijvigheid ten goede komt aan de oogmerken van den vijand; beroep doet op de tussenkomst van de bezettende overheid om sociale geschillen in den schoot van het bedrijf bij te leggen; diensten inricht bestemd om sabotage te keer te gaan; zonder er toe te zijn gedwongen, leveringen doet aan den vijand.

Het verval wordt uitgesproken indien het ten laste gelegd feit heeft plaats gehad zelfs in het buitenland, gedurende de geheele of gedeeltelijke bezetting van het grondgebied van België of van zijn koloniën door een vijandelijke of met den vijand verbonden mogendheid.

ART. 2.

Het bepaalde bij het eerste artikel is niet toepasselijk op de minderjarigen van minder dan achttien jaar. De kinderrechter neemt, evenwel, te hunnen opzichte, een van de maatregelen voorzien bij artikel 13, 2° en 3° der wet van 15 Mei 1912.

ART. 3.

Bij met redenen omkleede beslissing, kan de rechtsmacht die het verval uitspreekt, de gevolgen er van tot vijftien jaar beperken, indien het ten laste gelegd feit geen misdrijf uitmaakt of indien de uitgesproken straf minder is dan vijf jaar gevangenis.

ART. 4.

In geval van veroordeeling, spreken de rechtsmachten bevoegd om de misdrijven te berechten voorzien bij de artikelen 1 en 2 van het besluit-wet van 26 Mei 1944, het verval uit, bij toepassing van artikelen 123 *sexties* en 123 *octies* van het Wetboek van Strafrecht. Zij kunnen, indien er verzachtende omstandigheden in aanmerking komen en indien het een wanbedrijf geldt, de straf vervangen door verval.

In geval van vrijspraak, wordt verval uitgesproken, indien is vastgesteld, dat betichte een van de feiten heeft gepleegd voorzien bij het eerste artikel, 1° en 5° van deze wet.

ART. 5.

In de gevallen waarin bij de strafrechtsmacht geen vervolging werd aanhangig gemaakt, wordt de vordering tot verval, voorzien bij het hierboven bedoeld eerste artikel, vervolgd voor de rechtbank van eersten aanleg van de woonplaats van belanghebbende of, bij gebreke van een gekende woonplaats in België, voor de rechtbank van eersten aanleg van het arrondissement Brussel, overeenkomstig de rechtspleging ingesteld door de wet van 15 Mei 1912 voor de ontzetting van de ouderlijke macht.

De vordering tot verval wordt ingesteld :

hetzij ambtshalve door het Openbaar Ministerie,
hetzij door dagvaarding van elken natuurlijke of rechtspersoon die van een zedelijk belang doet blijken.

Dit recht wordt eveneens uitgeoefend voor de volgens artikel 4 bevoegde strafrechtsmachten.

ART. 6.

Indépendamment de la prescription éventuelle de l'action pénale intentée ou à intenter, du chef d'une infraction, l'action en déchéance se prescrit par trente années, à dater de la signature du traité de paix qui met fin à la guerre, au cours de laquelle le territoire de la Belgique ou de ses colonies a été totalement ou partiellement occupé par une puissance ennemie ou alliée de l'ennemi.

ART. 7.

Celui qui, en dépit de la déchéance prononcée à sa charge, par application de la présente loi, fait usage, directement ou par personne interposée, d'un des droits dont l'exercice lui est interdit, sera puni d'un emprisonnement de un mois à deux ans et d'une amende de 10.000 à 100.000 francs.

Les co-auteurs ou complices encourent la même peine.

Disposition transitoire.

ART. 8.

La déchéance sera poursuivie par le Ministère public à charge de toute personne ayant fait l'objet, depuis le 1er septembre 1944, d'une mesure d'internement prise par application de l'article 2 de l'arrêté-loi du 12 octobre 1918 et de tout fonctionnaire ou agent d'un service public ayant été frappé, depuis la même date, de démission d'office ou de révocation.

Dispositions finales.

ART. 9.

L'article 123 septies du Code pénal (arrêté-loi du 6 mai 1944) est abrogé.

ART. 10.

L'article 123 octies du Code pénal (arrêté-loi du 6 mai 1944) est applicable à la déchéance prononcée en vertu de l'article 5 de la présente loi.

ART. 11.

Le gouvernement fera chaque année rapport aux Chambres législatives sur l'application de la présente loi. Il fera connaître, notamment, le nombre des poursuites intentées, la nature des décisions rendues et les effets de l'application de l'article 8.

ART. 12.

La présente loi entrera en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur*.

ART. 6.

Afgezien van de eventuele verjaring van de vordering tot straf ingesteld of in te stellen wegens een misdrijf, verjaart de vordering tot verval na dertig jaar, te rekenen van de onderteekening van het vredesverdrag waardoor een einde wordt gemaakt aan den oorlog, in den loop waarvan het grondgebied van België of van zijn koloniën geheel of gedeeltelijk werd bezet door een vijandelijke of met den vijand verbonden mogendheid.

ART. 7.

Hij die, in weerwil van het bij toepassing van deze wet te zijnen laste uitgesproken verval rechtstreeks of door tussenpersoon, gebruik maakt van de rechten waarvan de uitoefening hem is ontzegd, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met geldboete van 10.000 tot 100.000 frank.

De mededaders of medeplichtigen loopen dezelfde straf op.

Overgangsbepaling.

ART. 8.

Het verval wordt vervolgd door het Openbaar Ministerie ten laste van elken persoon die sedert 1 September 1944, het voorwerp uitmaakte van een interneeringsmaatregel genomen bij toepassing van artikel 2 van het besluitwet van 12 October 1918 en van elken ambtenaar of beambte van een openbaren dienst die sedert denzelfden datum ambts-halve werd ontslagen of afgezet.

Slotbepalingen.

ART. 9.

Artikel 123 septies van het Wetboek van Strafrecht (besluitwet van 6 Mei 1944) wordt ingetrokken.

ART. 10.

Artikel 123 octies van het Wetboek van Strafrecht (besluitwet van 6 Mei 1944) is van toepassing op het verval uitgesproken op grond van artikel 5 van deze wet.

ART. 11.

De Regeering brengt, ieder jaar, verslag uit aan de Wetgevende Kamers over de toepassing van deze wet. Zij geeft, namelijk, kennis van het aantal ingestelde vervolgingen, den aard van de gewezen beslissingen en de gevolgen van de toepassing van artikel 8.

ART. 12.

Deze wet treedt in werking den dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Charles JANSSENS,
Mme DEGEER-ADERE,
Fernand BRUNFAUT.